

ΤΡΙΑ
ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ
ΕΠΙΠΛΕΟΝ
ΔΕΝΤΡΑ ΕΩΣ ΤΟ 2030

«Η έννοια της παραγωγικής αναδάσωσης»

Δρ. Αλέξανδρος Παπαχατζής, Καθηγητής Δενδροκομίας
Πρόεδρος τμήματος Γεωπονίας – Αγροτεχνολογίας
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

#3BillionTrees

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Θεσμοθετημένο Εργαστήριο
«Δενδροκηπευτικών &
Εδαφικών Πόρων»

Εργαστήριο «ΔΕΝΔΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ & ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, HORTLAB»

InterConformity
Assessment & Certification Company

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ

Το παρόν πιστοποιεί ότι το Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας της
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΕΝΔΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
Περ. Οδός Τρικάλων, 41110 Λάρισα, Ελλάδα

εφαρμόζεται και διατηρείται βάσει των απαιτήσεων του προτύπου

ISO 9001:2015

για το παρακάτω πεδίο εφαρμογής:

Παροχή Συμβουλευτικών Γεωτεχνικών Υπηρεσιών και Διεξαγωγή Δοκιμών Ελέγχου.
Σύνταξη και Υποβολή Δηλώσεων Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ).

Αριθμός πιστοποίησης: GR 0102.1
Ημερομηνία έκδοσης πιστοποίησης: 20.09.2016
Ημερομηνία αρχικής πιστοποίησης: 20.09.2016
Ημερομηνία λήξης πιστοποίησης: 20.09.2021

Διευθύνων Σύμβουλος

InterConformity GmbH, Rupert-Mayer 44, 81379 Μόναχο, Γερμανία – Ευρωπαϊκή Ένωση

JAS-ANZ

Θεσμοθετημένο Εργαστήριο ΔΕΝΔΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ & ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΦΕΚ: 1271/ 4.5.2016)

Δν/τής: Δρ. Αλέξανδρος Παπαχατζής
Καθηγητής Δενδροκομίας

τηλ./fax: 2410-684 284
e-mail: hortlab@teilar.gr

www.teilar.gr
www.adapt2change.org
<http://www.agricluster.gr>
www.facebook.com/hortlab

Δρ. Αλέξανδρος Παπαχατζής
Καθηγητής Δενδροκομίας Παν/μίου Θεσσαλίας
Πρόεδρος τμήματος Γεωπονίας - Αγροτεχνολογίας

Εθνικό Σχέδιο Δάσωσης 2020 – 2030 που καταστρώθηκε πριν τις πυρκαγιές του 2021 (εφημ. Τα ΝΕΑ)

ΔΑΠΑΝΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΔΑΣΩΣΗΣ 2020-2030

Η εκτίμηση του προϋπολογισμού
υλοποίησης για την
επόμενη δεκαετία είναι

€703.998.000

Υπολογίζεται ότι
θα αναδασθούν
πανελλαδικά περ.

500.000

στρέμματα
καμένων και
υποβαθμισμένων
εκτάσεων.

Σε 13 ηπειρωτικές
και νησιωτικές
περιοχές θα
εγκατασταθούν περ.

30.000.000

πιστοποιημένα και
επιλεγμένα δασικά
φυτάρια.

Η μέση τιμή
οριοθέτησης,
μελέτης,
αναδάσωσης,
επικοινωνίας &
παρακολούθησης
ενός στρέμματος =

€1.408

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΩΝ: 2020-2030

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

€309 εκατ.
από το Ταμείο
Ανάκαμψης

€391 εκατ. από ΕΣΠΑ,
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, και άλλους πόρους

Οι «Παραγωγικές Αναδασώσεις» που θα δώσουν άμεσα εισόδημα

Άρθρο

Οι «παραγωγικές» αναδασώσεις που θα δώσουν άμεσα

«Πώς η αρχική πρόκληση της δόσωσης 500.000 στρεμμάτων, έγινε τώρα των 1,5 εκατομμυρίων στρεμμάτων»

του Δρ. Αλέξανδρου Παπακωστή,
καθηγητή Δενδροκτηπυτικής
του παν/μιου Θεσσαλίας
και διευθυντή του Θεσμοθετημένου
Εργαστηρίου «Δενδροκτηπυτικών
& εδαφικών Πόρων»,
HORTLAB»

Όταν ξεκίνασα να γράφω αυτό το άρθρο, η βασική μου σκέψη ήταν για το νέο -τότε- ανακαινισθέν πρόγραμμα του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), που σφραγίζει το μεγαλύτερο σχέδιο της αναδασωσης 500.000 στρεμμάτων σε όλη την Ελλάδα, ύψους πάνω από 700 εκατ. ευρώ, σε βάθος μίας δεκαετίας. Το μεγάλο παρόνοιο όλων των κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών, ασχολούμενων με την γεωργία, είναι ότι από αυτά τα αγροδοσικά συστήματα, είναι εισόδημα, είτε π.χ. από τη συγκομιδή της ρητίνης, είτε από τη μελισσοκομία, ή τέλος από την έλξη κ.ά. Ειδικότερα, δεν ξέρω πόσο εύκολο είναι να αναβιώσουμε τόσο σύντομα το εισόδημα της πρωτοπαραγωγής, την παράδοση 30 με 40 χρόνια. Μπορούμε όμως, σε κάποιες από αυτές τις εκτάσεις, πέρα από τα πεύκα, κάνοντας την αναδασωση με συγκεκριμένα φυλλοβόλα είδη που έχουν διπλό χαρακτήρα, τόσο του δασικού είδους, όσο και του καρποφόρου-παραγωγικού και σε όστε βέβαια περιοχές ενδεδειγμένες, να τους εξοφλούσαμε ένα πολύ πιο σύντομο και άμεσα γεωργικό εισόδημα.

ΟΙ ΚΑΣΤΑΝΙΕΣ όπως και οι καρυδιές, κάλλιστα μπορούν να εμβολιάζονται με ποικιλίες καστανιάς ή καρυδιάς που έχουν εμπορικά χαρακτηριστικά και είναι πολύ αποδοτικές σε καρποφορία από τα πρώτα κιόλας χρόνια

Ακόμη, για μεγαλύτερη εξοφλήση, θα μπορούσαν να παρακαταβούν αυτές οι νέο-φυτευμένες δασικές εκτάσεις προς χρήση και εκμετάλλευση σε δασικούς Συνεταιρισμούς, ή και σε ΚΟΙΝΩΣΕΙΣ (Κοινές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις). Είναι δε κοινό μυστικό, ότι δασικές εκτάσεις που παρακαταβάνται προς εκμετάλλευση, είναι πολύ καλύτερα προσχεδιασμένες, προσηλωμένες και φυλλοδοσούμενες από τους ντόπιους κατοίκους, ενώ από όλους αυτούς τους παραγόμενους καρπούς, θα τρέφανται πολύ καλύτερα και όλα τα ζώα της πανίδας των δασών. Κι αν θέλουμε να περάσουμε την οικολογία, τότε καλύτερα αυτά τα δασικά -καρποφόρα είδη δέντρων, μπορούν να καλλιεργηθούν και πλήρως βιολογικά, ώστε να μην επιβαρύνουν καθόλου το

οικοσύστημα. Στον παράδειγμα τέτοιων περιπτώσεων, θα μπορούσα να αναφέρω τα παρακαταβάνε καστανόδασα που σήμερα, ύστερα από τη συστηματική καλλιέργειά τους από τους ντόπιους γεωργούς, έχουν καθαριστεί, κλειστεί και τελικά από άγριες καστανιές που ήταν, μολυσσάσαν πλέον με αποδοτικές εμπορικές ποικιλίες, αλλά ταυτόχρονα προστάσανται και από πολλές ασθένειες που πιθανόν θα τα κατέστρεφαν εντελώς (π.χ. μελάνωση, έλκος, σήκη κ.λπ.). Με λίγα λόγια, από καστανόδασα, αυτά τα «καστανότασια», έγιναν πλέον «καστανοπεριβάλα».

Δασικά και παραγωγικά

Η ιδέα του παρόντος άρθρου είναι να μπορούμε αυτά τα είδη των δέντρων και θάμνων της αναδασωσης να ανήκουν σε είδη που συνδυάζουν τον δασικό τους χαρακτήρα ανάμεσα με τον παραγωγικό τους, δίνοντας μας κάθε χρόνο πολυτιμότεους καρπούς, που επιτυγχάνουν εγγυημένη υψηλή τιμή πώλησης, αλλά και υψηλή προστιθέμενη αξία.

Μάλιστα, για να μην καταγραφούμε ότι χρησιμοποιούμε δέντρα μη δασικά, θα δανειστούμε τα είδη των δέντρων που προτείνονται από το ίδιο το ΥΠΕΝ και τις Δασικές Υπηρεσίες για ένα άλλο πρόγραμμα, αυτό του υπομέτρου 8.1, μέσα από το ΠΔΑ (Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης) 2014-2020, οι και αυτό το υπομέτρο, μετά από περιπτώσεις σχεδόν 6 ετών, ποτέ δεν έπεξε, αλλά παρατήθηκε στις καλές, με το πρόσχημα της απορρόφησης των σχετικών κονδυλίων για τις απαιτήσεις λόγω κορωνοϊού των αγροτών. Βέβαια, οι πρόσφατες πληροφωρίες μας λένε ότι επιτέλους θα γίνει κι αυτό.

Κοιτώντας λοιπόν πιο προσεκτικά αυτόν τον κατάλογο, μπορούμε να βρούμε δέντρα και θάμνους που συνδυάζουν τον διπλό σκοπό του δασικού και του παραγωγικού χαρακτήρα, βάζοντας σε εφαρμογή το μοντέλο των «Γεωργοδοσολογικών Συστημάτων», που προτείνονται, αλλά δεν προκρίστησαν κι αυτά, μέσα από το υπομέτρο 8.2 του ΠΔΑ.

Μία σημαντική λεπτομέρεια που ορίζει να αναφερθεί είναι πως οι δασικές Υπηρεσίες δέχονται όλα αυτά τα είδη να είναι εμβολιασμένα με παραγωγικές ποικιλίες που ανήκουν είτε στο ίδιο είδος, είτε σε συγγενές, κρατώντας το κάτω μέρος του δέντρου (το υποκείμενο) στο αρχικό ζητούμενο είδος.

Γο παράδειγμα, οι καστανιές (*Castanea sativa*), όπως και οι καρυδιές (*Juglans regia*), κάλλιστα μπορούν να εμβολιάζονται με ποικιλίες καστανιάς ή καρυδιάς που έχουν εμπορικά χαρακτηριστικά και είναι πολύ αποδοτικές σε καρποφορία από τα πρώτα κιόλας χρόνια. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο δεν πήρε μόνο για τη δασική έλξη, που θα παίρναμε μετά από δεκα-

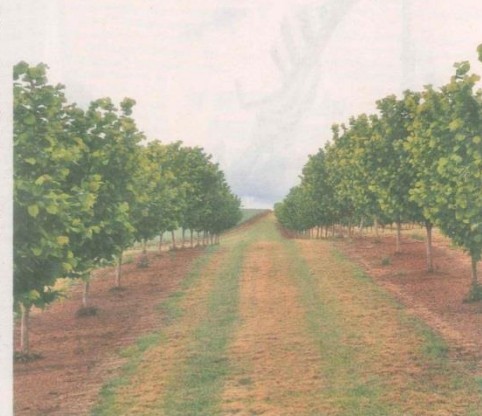

ετίες, αλλά άμεσα, ξεκινώντας ακόμη και μετά από 4-5 χρόνια, με την παραγωγή πολυτιμότεων καρπών, υψηλής εμπορικής ζήτησης και τιμής. Αυτό δεν είναι κάτι το καινούριο, αλλά είναι μία τακτική (δέν, τα εμβολιασμένα δέντρα) που εφαρμόστηκε με όλα τα προηγούμενα προγράμματα δόσωσης Γεωργικών Εδαφών, όπως ο κανονισμός 2080 και η συνέχεια του, ο καν. 1257 και ο καν. 1698, αλλά και το αναμενόμενο υπομέτρο 8.1.

Πολυάριθμες επιλογές

Υπάρχουν φυσικά και άλλα παραδείγματα τέτοιων δέντρων που τα φυτεύουμε σαν δασικά, αλλά μπορούν να είναι και καρποφόρα παραγωγικά. Βέβαια, δεν είναι πάντα απαραίτητο να είναι εμβολιασμένα, μια και μπορούν και από απόρη, και μόνο φυτωριότητα, να αποτελούν θαυμάσιο υλικό για καλλιέργεια μικρών φρούτων, για την παρασκευή μαρμελάδων, ποτών, ή ακόμη και τροφοφαρμάκων. Αλφαιβικά, από τα είδη του δασικού κατάλογου, έχουμε:

1. Αγριοκερασιά (*Rhus avium*), εμβολιασμένη με ποικιλίες κερασιών.
2. Αγριοκορμυλιά (*Rhus coccinea*), με ποικιλίες δαμάσκηνων, κορμυλιάς.
3. Αγριοκράνι (*Cornus sanguinea*), με επιλογές παραγωγικών κλώνων για παραγωγή μαρμελάδων και ποτών.
4. Γκιρταριά (*Pirus amygdaliformis*), εμβολιασμένη με αμυγδαλές.
5. Ελιά (*Olea europaea* var. *silvestris*), πρόκειται για την αγριελιά που είτε μπορεί να καλλιεργηθεί σαν αγριελιά για παραγωγή εξαιρετικού λαδιού, ή να εμβολιαστεί με όποια κατάλληλη για την περιοχή ποικιλία ελιάς θέλουμε.
6. Κοκκορεβίθια (*Pistacia terebinthus*), που ίσως θα μπορούσε να εμβολιαστεί με το κελυφικό φυστίκι (φαστίκι *Amygdalis*).
7. Κομυριά (*Arbutus unedo*), για την παραγωγή ξεχωριστών μικρών φρούτων και ποτών.
8. Κομυριά (*Sambucus nigra*), παράγει κηρύς και superfood καρπούς.
9. Κρανιά (*Cornus mas*), ισχυρή ό,τι και για την αγριοκράνι.
10. Κράταγος μονόφυλλος (*Crataegus monogyna*) και άλλα είδη κρατάγους για την παραγωγή τροφοφαρμάκων για την καρδιά και τη χοληστερίνη.
11. Λεπτοκαρύ ή φουντουκιά (*Corylus avellana*), μπορεί να είναι «αυτοβίβη» από τις γνωστές καλλιεργούμενες ποικιλίες, ή και εμβολιασμένη. Για τις φουντουκίες έχουμε ακόμη μία επιπλέον χρήση, που θα μολύσουμε αναλυτικά παρακάτω. Μπορούν να είναι και με συμβίωση μυκηλίου τρούφας στη ρίζα τους.
12. Μαστιχόδεντρο (*Pistacia lentiscus* var. *chia*), που προσήλξετα αποκλειστικά για την παραγωγή μαστίχας.
13. Μουριά λευκή (*Morus alba*) και Μουριά μαύρη (*Morus nigra*), για την πα-

ραγωγή μικρών φρούτων, τροφοφαρμάκων, αλλά και για τη σπιρτοφωρία. 14. Σοφιά οικική (*Sorbus domestica*), όπως και τα άλλα είδη της σοφιάς για την παραγωγή τροφοφαρμάκων. 15. Χαραυτιά (*Cerastonia siliqua*), για τη Νότιο Ελλάδα βέβαια και τα υπόλοιπα Κυκλάδων, τα δωδεκάνησα και την Κρήτη. Ένα είδος ιδιαίτερα ανθεκτικό στην ξηρασία και με χρήση πλέον των παρακαταβάνων από τους καρπούς της (τα έλκηκαρα) σαν συστατικό εξεζητημένων υγιεινών μαγειρημάτων.

Πολλά τα οφέλη

Όπως αναφέραμε πιο πάνω στη φροντιστική, η ρίζα της μπορεί να συμβεί με μυκήλια διαφόρων ειδών τρούφας. Αυτό δεν ισχύει μόνο για τη φουντουκιά, αλλά μπορεί να χρησιμοποιήσουμε και άλλα είδη από τον δασικό κατάλογο, που ενώ είναι καθαρά δασικά είδη (για την παραγωγή έλξης και μόνο), με την εξαιρετική «επιμόλυνση» τους, στις ρίζες των, με αυτό το μυκήλιο τρούφας, μπορούμε, μετά από 6 με 7 χρόνια, να ξεκινήσουμε τη συγκομιδή πανάκριβης τρούφας!

Αυτά τα επιπλέον είδη που ενδεδειγμένα για τροφολογία είναι η αγριά (*Quercus ilex*), ο δρυς κνουδός (*Quercus robur*), αλλά και από τα κωνοφόρα, για τις κατάλληλες παραβολοειδείς και ίριες περιοχές της χώρας μας, η κουκουριά (*Pinus pinaster*). Η κουκουριά έχει ακόμη ένα πλεονέκτημα, ότι μπορεί να καλλιεργηθεί και για τους πανάκρι-

βους καρπούς της, το λευκό σπύρι από το κουκουριά, που χρησιμοποιείται στη μαγειρική και θεωρούνται ίσως ο ακριβότερος έφρος καρπός. Στα κατάλληλα είδη για τροφολογία, για, δυστυχώς, δεν συμπεριλαμβάνεται η αγριελιά σαν είδος για αναδασώσεις, γιατί συμβεί μόνο με μυκήλια της λευκής αφρικανικής τρούφας (τρούφα της ερίμου), που δεν έχει εμπορική αξία.

Η ΡΙΖΑ της φουντουκιάς μπορεί να συμβεί με μυκήλια διαφόρων ειδών τρούφας και αυτό ισχύει και για είδη που ενώ είναι καθαρά δασικά, με την εξαιρετική «επιμόλυνση» τους με μυκήλια τρούφας, μπορούμε, μετά από 6 με 7 χρόνια, να ξεκινήσουμε τη συγκομιδή πανάκριβης τρούφας

As μη μείνουμε λοιπόν στην στενή νοοτροπία της δόσωσης, αλλά να προσαρμόζουμε σε αναδασώσεις με είδη που θα είναι άμεσα παραγωγικά, με τα υποκείμενα τους, όπως θεωρούνται οι καρποί τους, οι οποίοι όμως καλούνται να παίξουν τον πρωτεύοντα ρόλο για την απόδοση εισοδήματος στους κατοίκους αυτών των περιοχών, ώστε να τους κρατήσουν στη γη τους.

Άρθρο

Εισόδημα στους κατοίκους των πυρόπληκτων περιοχών

«Παραγωγικές Αναδασώσεις»

Κατάλληλα Δασικά Είδη

από τον Κατάλογο του Δασαρχείου, 1/3

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΔΩΝ ΔΑΣΩΣΗΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

*= είδος που επιτρέπεται

*=είδος προτεραιότητας για τη συγκεκριμένη ζώνη

ΖΩΝΕΣ [Κατάταξη κατά Ντάφη (Ταξινόμηση της Δασικής Βλαστήσεως της Ελλάδος, 1973)]

Α. Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης (παραλιακή, λοφώδης, υποορεινή)

Β. Παραμεσογειακή ζώνη βλάστησης (λοφώδης, υποορεινή)

Γ. Ζώνη δασών οξυάς-ελάτης και ορεινών παραμεσογειακών κωνοφόρων (ορεινή-υπαλπτική)

Δ. Ζώνη ψυχρόβιων κωνοφόρων (ορεινή υπαλπτική)

Ε. Εξωδασική ζώνη υψηλών ορέων

A/A	Πλατύφυλλα	Δένδρο	Θάμνος	A	B	Γ	Δ	Ε
1	Άγρια δάφνη (<i>Viburnum tinus</i>)		X	*	*			
2	Αγριοκερασιά (<i>Prunus avium</i>)	X			*	*		
3	Αγριοκορομηλιά (<i>Prunus cocomilia</i>)	X		*	*	*		
4	Αγριοκρανιά (<i>Cornus sanguinea</i>)		X		*	*		
5	Ανδριανός (<i>Sambucus racemose</i>)		X					
6	Αριά (<i>Quercus ilex</i>)	X		*	*			
7	Αρκουδοπούρναρο (<i>Ilex aquifolium</i>)	X	X		*	*	*	
9	Βελανιδιά (<i>Quercus ithaburensis</i>)	X		*	*			
10	Βιθούρνο λαντάνα (<i>Viburnum lantana</i>)		X		*			
11	Γαύρος ανατολικός (<i>Carpinus orientalis</i>)	X		*	*			
12	Γαύρος βετουλοειδής (<i>Carpinus betulus</i>)	X			*	*		
13	Γκορταιά (<i>Pirus amygdaliformis</i>)	X		*	*			
14	Γλιστροκουμαριά (<i>Arbutus andrachne</i>)		x	*	*			

15	Δάφνη ευγενής (<i>Laurus nobilis</i>)	X	X	*	*			
16	Δρυς βαφική (<i>Quercus infectoria</i>)		X	*	*			
17	Δρυς δαλεχαμπίου (<i>Quercus dalechampii</i>)	X			*	*		
18	Δρυς ευβοική (<i>Quercus euboica</i>)		X		*	*		
19	Δρυς ευθύφλοια (<i>Quercus cerris</i>)	X			*	*		
20	Δρυς η πλατύφυλλη (<i>Quercus frainetto</i>)				*	*		
21	Δρυς μακεδονική (<i>Quercus macedonica</i> - <i>Quercus trojana</i> ssp. <i>trojana</i>)	X			*	*		
22	Δρυς πετραία (<i>Quercus petraea</i>)	X			*	*		
23	Δρυς πλατύφυλλη (<i>Quercus confertae</i>)	X			*	*		
24	Δρυς ποδισκοφόρος (<i>Quercus pedunculata</i>)	X			*	*	*	
25	Δρυς χνοώδης (<i>Quercus pubescens</i>)	X			*	*		
26	Δρυς χνοώδης ποδισκοφόρος (<i>Quercus pedunculiflora</i>)	X			*	*	*	
27	Ελαία (<i>Olea europaea</i> var. <i>silvestris</i>)	X	X	*	*			

ΚΑΡΠΟΦΟΡΑ ΔΑΣΙΚΑ ΕΙΔΗ

Ποιες είναι οι δενδροκομικές προτάσεις στη δάσωση

Ελιά / Αγριελιά

Χαρουπιά

Αγριοκερασιά

Φιστικιά

Καστανιά

Καρυδιά

Φουντουκιά

Σαμπούκος

Γκορτσιά

Αγριοκορομηλιά

Κρανιά

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΔΑΦΟΣ

ΕΙΔΟΣ ΕΔΑΦΟΥΣ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΛ/ΓΕΙΑΣ	ΥΔΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
ΑΛΚΑΛΙΚΟ pH>7	ΤΡΟΥΦΑ	ΛΙΓΑ ΠΟΤΙΣΜΑΤΑ

«Παραγωγικές Αναδασώσεις»

Κατάλληλα Δασικά Είδη

από τον Κατάλογο του Δασαρχείου, 1/3

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΔΩΝ ΔΑΣΩΣΗΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

*= είδος που επιτρέπεται

*=είδος προτεραιότητας για τη συγκεκριμένη ζώνη

ΖΩΝΕΣ [Κατάταξη κατά Ντάφη (Ταξινόμηση της Δασικής Βλαστήσεως της Ελλάδος, 1973)]

Α. Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης (παραλιακή, λοφώδης, υποορεινή)

Β. Παραμεσογειακή ζώνη βλάστησης (λοφώδης, υποορεινή)

Γ. Ζώνη δασών οξυάς-ελάτης και ορεινών παραμεσογειακών κωνοφόρων (ορεινή-υπαλπτική)

Δ. Ζώνη ψυχρόβιων κωνοφόρων (ορεινή υπαλπτική)

Ε. Εξωδασική ζώνη υψηλών ορέων

A/A	Πλατύφυλλα	Δένδρο	Θάμνος	A	B	Γ	Δ	Ε
1	Άγρια δάφνη (<i>Viburnum tinus</i>)		X	*	*			
2	Αγριοκερασιά (<i>Prunus avium</i>)	X			*	*		
3	Αγριοκορομηλιά (<i>Prunus cocomilia</i>)	X		*	*	*		
4	Αγριοκρανιά (<i>Cornus sanguinea</i>)		X		*	*		
5	Ανδριανός (<i>Sambucus racemose</i>)		X					
6	Αριά (<i>Quercus ilex</i>)	X		*	*			
7	Αρκουδοπούρναρο (<i>Ilex aquifolium</i>)	X	X		*	*	*	
9	Βελανιδιά (<i>Quercus ithaburensis</i>)	X		*	*			
10	Βιθούρνο λαντάνα (<i>Viburnum lantana</i>)		X		*			
11	Γαύρος ανατολικός (<i>Carpinus orientalis</i>)	X		*	*			
12	Γαύρος βετουλοειδής (<i>Carpinus betulus</i>)	X			*	*		
13	Γκορταιά (<i>Pirus amygdaliformis</i>)	X		*	*			
14	Γλιστροκουμαριά (<i>Arbutus andrachne</i>)		x	*	*			

15	Δάφνη ευγενής (<i>Laurus nobilis</i>)	X	X	*	*			
16	Δρυς βαφική (<i>Quercus infectoria</i>)		X	*	*			
17	Δρυς δαλεχαμπίου (<i>Quercus dalechampii</i>)	X			*	*		
18	Δρυς ευβοική (<i>Quercus euboica</i>)		X		*	*		
19	Δρυς ευθύφλοια (<i>Quercus cerris</i>)	X			*	*		
20	Δρυς η πλατύφυλλη (<i>Quercus frainetto</i>)				*	*		
21	Δρυς μακεδονική (<i>Quercus macedonica</i> - <i>Quercus trojana</i> ssp. <i>trojana</i>)	X			*	*		
22	Δρυς πετραία (<i>Quercus petraea</i>)	X			*	*		
23	Δρυς πλατύφυλλη (<i>Quercus confertae</i>)	X			*	*		
24	Δρυς ποδισκοφόρος (<i>Quercus pedunculata</i>)	X		*	*	*		
25	Δρυς χνοώδης (<i>Quercus pubescens</i>)	X		*	*			
26	Δρυς χνοώδης ποδισκοφόρος (<i>Quercus pedunculiflora</i>)	X		*	*	*		
27	Ελαία (<i>Olea europaea</i> var. <i>silvestris</i>)	X	X	*	*			

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΛΩΝΩΝ **ΑΓΡΙΕΛΙΑΣ** ΓΙΑ ΣΤΑΘΕΡΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΚΟΜΗ ΚΑΙ ΣΕ **ΥΠΕΡΠΥΚΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ**

Υπέρπυκνες Φυτεύσεις Ελιάς στην Ελλάδα

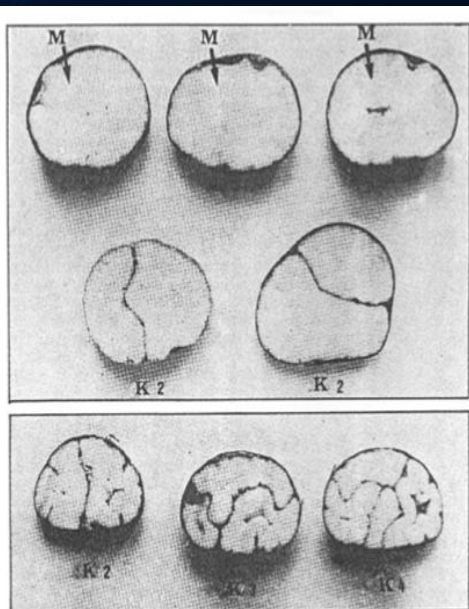
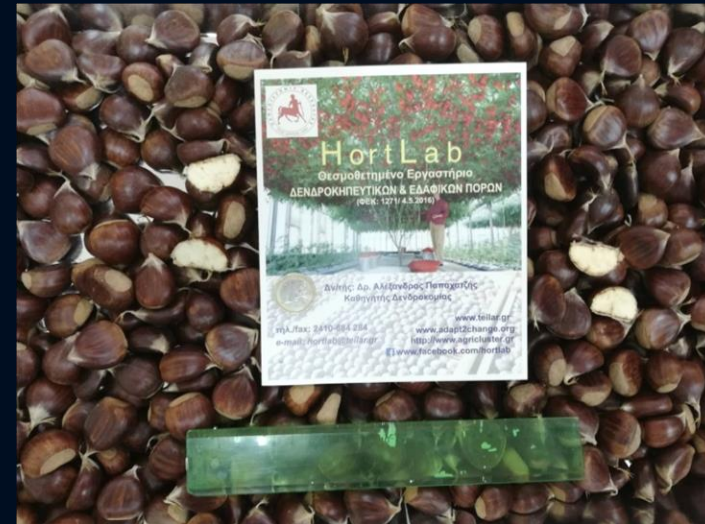

«Παραγωγικές Αναδασώσεις» Κατάλληλα Δασικά Είδη από τον Κατάλογο του Δασαρχείου, 2/3

A/A	Πλατύφυλλα	Δένδρο	Θάμνος	A	B	Γ	Δ	Ε
28	Ζέλκοβα κρητική (<i>Zelkova cretica</i>)	X	X		*	*		
29	Ιπποκαστανιά (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	X				*		
30	Ιτιά ελαιάγνος (<i>Salix eleagnos</i>)	X	X	*	*	*		
31	Ιτιά κάπρεα (<i>Salix caprea</i>)	X				*	*	
32	Ιτιά λευκή (<i>Salix alba</i>)	X		*	*	*		
33	Καρυδιά (<i>Juglans regia</i>)	X		*	*	*		
34	Καστανιά κοινή (<i>Castanea sativa</i>)	X			*	*		
35	Κελτίς νότια (<i>Celtis australis</i>)	X		*	*			
36	Κλήθρα κολλώδης (<i>Alnus glutinosa</i>)	X		*	*	*	*	
37	Κοκορεβιθιά (<i>Pistacia terebinthus</i>)	X	X	*				
38	Κορονίλλη ημεροειδής (<i>Coronilla emeroides</i>)		X	*	*			
39	Κουμαριά (<i>Arbutus unedo</i>)		X	*	*			
40	Κουτσουπιά (<i>Cercis siliquastrum</i>)	X	X	*	*	*		
41	Κουφοξυλιά (<i>Sambucus nigra</i>)	X	X		*	*		
42	Κρανιά (<i>Cornus mas</i>)		X		*	*		
43	Κράταιγος μονόγυνη (<i>Crataegus monogyna</i>)	X	X	*	*			
44	Κράταιγος ο Αζαρόλος (<i>Crataegus azarolus</i>)	X	X	*	*			

45	Κράταιγος πολυσχιδής (<i>Crataegus laciniata</i>)	X	X	*	*			
46	Κράταιγος Χελδράχ (<i>Crataegus hedreichii</i>)		X	*	*			
47	Λαβούρνο αναγυροειδές (<i>Laburnum anagyroides</i>)	X	X			*	*	
48	Λεπτοκαρυά (<i>Corylus avellana</i>)					*	*	
49	Λεύκη λευκή (<i>Populus alba</i>)	X				*	*	
50	Λεύκη μαύρη (<i>Populus nigra</i>)	X				*	*	
51	Λεύκη τρέμουσα (<i>Populus tremula</i>)	X		*	*	*	*	
52	Λιγούστρο κοινό (<i>Ligustrum vulgare</i>)		X	*	*			
53	Λικιδάμβαρη ανατολική (<i>Liquidambar orientalis</i>)	X		*	*			
54	Λυγαριά (<i>Vitex agnus castus</i>)		X	*	*			
55	Μαστιχόδενδρο (<i>Pistacia lentiscus var.chia</i>)			*				
56	Μουριά λευκή (<i>Morus alba</i>)			*	*			
57	Μουριά λευκή (<i>Morus nigra</i>)			*	*			
58	Μυρτιά (<i>Myrtus communis</i>)		X	*	*			
59	Οξιά δασική (<i>Fagus sylvatica</i>)	X				*	*	
60	Οξιά μοισιακή (<i>Fagus moesiaca</i>)	X				*	*	
61	Οστρυά καρπινόφλλη (<i>Ostrya carpinifolia</i>)	X		*	*			
62	Πλάτανος ανατολικός (<i>Platanus orientalis</i>)	X		*	*	*		

ΚΑΣΤΑΝΙΑ, ΜΕ ΑΝΘΕΚΤΙΚΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΜΑΡΟΝΙΑ

Σχήμα 5. Μ=Μαρόνια, Κ=κάστανια

Από τις παραθαλάσσιες περιοχές, μέχρι τις ορεινές και με πολύ λίγο νερό

ΚΑΡΥΔΙΑ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ;;;

Την προτείνουμε για Αναδιάρθρωση ακόμη και Εκτατικών Καλλιεργειών, όπως τα Βαμβάκια, τα Καλαμπόκια κ.ά.

Μορφές Καλλιέργειας Φουντουκιάς

Δενδρώδης Μορφή Καλλιέργειας

Θεσμοθετημένο Εργαστήριο
«Δενδροκηπευτικών &
Εδαφικών Πόρων»

ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΑΣ

ΕΕΤΡΑ ΓΙΑΓΛΙ

ΠΑΛΛΑΖ

ΣΙΒΡΙ ΓΙΑΓΛΙ

TONDA GENTILE

ENNIS

BARCELONA

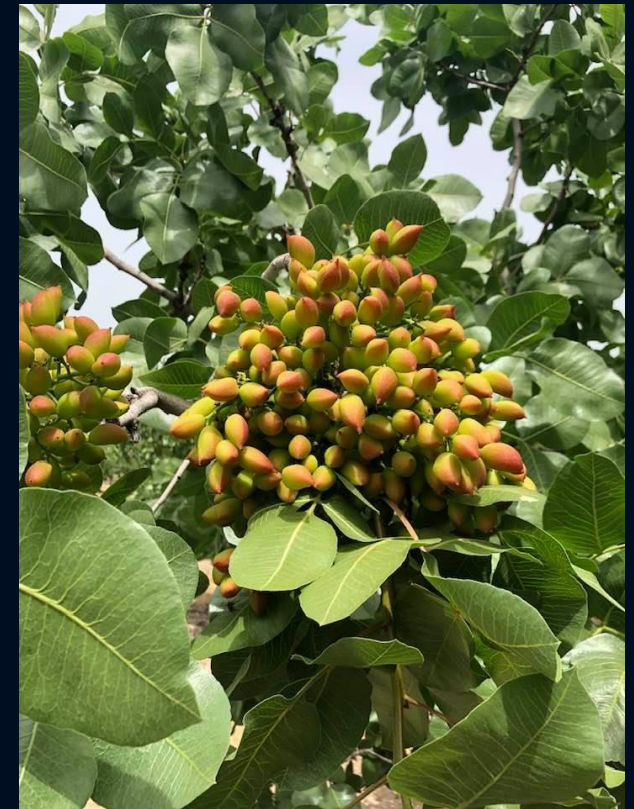

Θεσμοθετημένο Εργαστήριο
«Δενδροκηπευτικών &
Εδαφικών Πόρων»

ΚΕΛΥΦΩΤΟ ΦΙΣΤΙΚΙ, ΈΝΑ ΑΚΟΜΗ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΞΗΡΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ, Ή ΜΕ ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΝΕΡΟ

Κοκορεβυθιά ή Τσικουδιά

«Παραγωγικές Αναδασώσεις»

Κατάλληλα Δασικά Είδη

από τον Κατάλογο του Δασαρχείου, 3/3

A/A	Πλατύφυλλα	Δένδρο	Θάμνος	A	B	Γ	Δ	E
63	Πυξάρι (<i>Buxus sempervirens</i>)		X	*	*	*		
64	Ρούδι (<i>Rhus coriaria</i>)		X	*	*	*		
65	Σημύδα κρεμοκλαδής (<i>Betula pendula</i>)	X		*	*	*		
66	Σορβιά αντιδυσεντερική (<i>Sorbus torminalis</i>)	X		*	*	*		
67	Σορβιά σουκουπάρια (<i>Sorbus aucuparia</i>)	X		*	*	*		
68	Σορβιά ελληνικής (<i>Sorbus graeca</i>)	X	X	*	*	*		
69	Σορβιά οικιακή (<i>Sorbus domestica</i>)	X		*	*	*		
70	Σπάρτο (<i>Spartium junceum</i>)		X	*	*	*		
71	Στύραξ ο φαρμακευτικός (<i>Styrax officinalis</i>)	X	X	*	*	*		
72	Σφενδάμι αιθαλής (<i>Acer sempervirens</i>)	X	X	*	*	*		
73	Σφενδάμι αμβλύ (<i>Acer obtusatum</i>)	X		*	*	*		
74	Σφενδάμι μονοπεσουλανό (<i>Acer monspessulanum</i>)	X		*	*	*		
75	Σφενδάμι πεδινό (<i>Acer campestre</i>)	X		*	*	*		
76	Σφενδάμι πλατανοειδές (<i>Acer platanoides</i>)			*	*	*		
77	Σφενδάμι του Χελδράχ (<i>Acer heldreichii</i>)	X		*	*	*		
78	Σφενδάμι υρκάνιο (<i>Acer hyrcanum</i>)	X		*	*	*		
79	Σφενδάμι ψευδοπλάτανος (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	X		*	*	*		
80	Φελλοδρυς (<i>Quercus suber</i>)	X		*	*	*		
81	Φιλύρα καρδιόσχημη ή μικρόφυλλη (<i>Tilia cordata</i>)	X		*	*	*		
82	Φιλύρα πιληματώδης (<i>Tilia tomentosa</i>)	X		*	*	*		
83	Φιλύρα πλατύφυλλη (<i>Tilia platyphyllos</i>)	X		*	*	*		
84	Φοίνικας του Θεόφραστου (<i>Phoenix theophrastii</i>)	X		*	*	*		
85	Φούσκα (<i>Colutea arborescens</i>)		X	*	*	*		
86	Φράξος όρνος (<i>Fraxinus ornus</i>)	X		*	*	*		
86	Φράξος στενόφυλλος (<i>Fraxinus angustifolia</i>)	X		*	*	*		
87	Φράξος ψηλός (<i>Fraxinus excelsior</i>)	X		*	*	*		
88	Φράξος, Νερόφραξος (<i>Fraxinus angustifolia ssp oxycarpa</i>)			*	*	*		
89	Φτελιά ορεινή (<i>Ulmus glabra</i>)	X		*	*	*		
90	Φτελιά πεδινή (<i>Ulmus minor</i>)	X		*	*	*		
91	Φτελιά ποδισκαφόρος (<i>Ulmus laevis</i>)	X		*	*	*		
92	Χαρουπιά (<i>Ceratonia siliqua</i>)	X		*	*	*		
93	Χιονόσφαιρα (<i>Viburnum opulus</i>)		X	*	*	*		
94	Χρυσόβυλο (<i>Cotinus coggygria</i>)		X	*	*	*		

A/A	Κωνοφόρα	Δένδρο	Θάμνος	A	B	Γ	Δ	E
95	Άρκευθος (<i>Juniperus sp.</i>)	X		*	*	*	*	*
96	Ελάτη (<i>Abies alba</i>)	X		*	*	*	*	*
97	Ελάτη κεφαλληνιακή (<i>Abies cephalonica</i>)	X		*	*	*	*	*
98	Ελάτη υβριδογενής (<i>Abies borissi regis</i>)	X		*	*	*	*	*
99	Ερυθρελάτη ψηλή (<i>Picea excels</i>)	X		*	*	*	*	*
100	Ίταμος ραγοφόρος (<i>Taxus baccata</i>)	X		*	*	*	*	*
101	Κουκουναριά (<i>Pinus pinea</i>)	X		*	*	*	*	*
102	Κυπαρίσσι αιθαλής (<i>Cupressus sempervirens</i>)	X		*	*	*	*	*
103	Πεύκη βαλκανική (<i>Pinus peuce</i>)	X		*	*	*	*	*
104	Πεύκη δασική (<i>Pinus sylvestris</i>)	X		*	*	*	*	*
105	Πεύκη λευκόδερμη (<i>Pinus leucodermis</i>)	X		*	*	*	*	*
106	Πεύκη μαύρη (<i>Pinus nigra</i>)	X		*	*	*	*	*
107	Πεύκη τραχεία (<i>Pinus brutia</i>)	X		*	*	*	*	*
108	Πεύκη χαλέπιος (<i>Pinus halepensis</i>)	X		*	*	*	*	*

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΧΑΡΟΥΠΙΑΣ, ΑΠΟ ΤΑ ΠΙΟ ΑΝΘΕΚΤΙΚΑ ΔΕΝΤΡΑ ΓΙΑ ΞΗΡΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

ΕΙΔΗ ΔΕΝΤΡΩΝ για ΤΡΟΥΦΑ Νο1

ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΕΣ

ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΑ

Δρυς χνοώδης

ΕΙΔΗ ΔΕΝΤΡΩΝ για ΤΡΟΥΦΑ Νο2

ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΑ

ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΑ

Δρυς χνοώδης

ΑΡΙΑ

ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΑ

ΕΙΔΗ ΔΕΝΤΡΩΝ για ΤΡΟΥΦΑ Νο3

ΑΡΙΑ

ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΑ Δρυς χνοώδης

Βελανιδιές σε παραγωγή

Δενδρύλλια εμβολιασμένα με Τρούφα

ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΕΣ

ΔΡΥΣ (ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ) ΧΝΟΩΔΗΣ

Εργαστήριο «Δενδροκηπευτικών & Εδαφικών Πόρων» Παν. Θεσσαλίας *HortLab*

**Θεσμοθετημένο Εργαστήριο
ΔΕΝΔΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ & ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ**
(ΦΕΚ: 1271/ 4.5.2016)

Δν/τής: Δρ. Αλέξανδρος Παπαχατζής
Καθηγητής Δενδροκομίας

τηλ./fax: 2410-684 284
e-mail: hortlab@teilar.gr

www.teilar.gr
www.adapt2change.org
<http://www.agriccluster.gr>
www.facebook.com/hortlab

Περιμένω τις ερωτήσεις σας

Δρ. Αλέξανδρος Παπαχατζής,
Καθηγητής Δενδροκομίας ,
Πρόεδρος τμήματος
Γεωπονίας - Αγροτεχνολογίας
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή